

УДК 343.211

Кирило Олександрович ЧЕРЕВКО,
кандидат юридичних наук, доцент
(Харківський національний університет внутрішніх справ)

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ТА НАСИЛЬСТВО ЩОДО ЖІНОК У РОЗРІЗІ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Останнім часом дедалі більше говорять про домашнє насильство. Кількість випадків насильства стосовно жінок і дівчаток, особливо побутового насильства, продовжує збільшуватися. Насамперед це пов'язано з пандемією COVID-19, яка внесла корективи в наше повсякденне життя. В Україні Постановою Кабінету Міністрів України з 12 березня 2020 року по 22 червня 2020 року було введено повний локдаун, який передбачав закриття всіх установ, організацій та підприємств. Велика кількість працівників та жителів опинилися вдома, без можливості виходити на вулицю, ходити в гості тощо. За весь 2020 рік до Національної поліції України надійшло близько 200 тисяч повідомлень про домашнє насильство та насильство щодо жінок. У Міністерстві внутрішніх справ кажуть, що під час локдауну проблема домашнього насильства стала актуальнішою, оскільки члени сімей постійно перебували вдома у закритому приміщенні. Водночас у міністерстві зростання кількості скарг пов'язують не лише із запровадженням карантину, а і з кращою поінформованістю людей про те, куди треба звертатися за допомогою і яка існує відповідальність за таке правопорушення. Треба сказати, що за весь 2019 рік надійшло 115 тисяч повідомлень про домашнє насильство та насильство щодо жінок. Це майже на 40 % менше ніж за 2020 рік. На жаль, більшість жінок не хоче виносити «сміття з хати», адже так робити «не заведено».

Мета статті – дати опис основних термінів, пов'язаних з домашнім насильством, зокрема насильством щодо жінки, розглянути детермінанти домашнього насильства й описати склади кримінальних правопорушень насильства щодо жінки.

Виклад основного матеріалу. Під час пандемії коронавірусу COVID-19 багато країн повідомили про загострення проблеми насильства в сім'ї та в партнерських стосунках. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Антоніу Гутерріш, розповідаючи про «жахливий глобальний сплеск

насильства», закликав до скорочення насильства в домогосподарствах¹. Європейський Парламент заявив: «Ми не залишимо жінок Європи сам-на-сам із проблемою». Згадані міжнародні інституції закликали посилити підтримку жертв насильства в сім'ї під час пандемії². Таке насильство розглядається як гендерно зумовлене, і найчастіше його жертвами є жінки, але від 15 % до 40 % жертв становлять чоловіки; з погляду вікової зумовленості під найбільшою загрозою перебувають люди старшого віку та діти, окремою групою ризику є люди з інвалідністю³.

Також треба сказати, що наше дослідження встановило нерадісну картину. Так, в Україні було опитано близько 3 000 жінок. Результати показали, що дві третини (67 %) жінок в Україні віком від 15 років зазнавали економічного, психологічного, фізичного або сексуального насильства. Найбільшим фактором виявилось фізичне (сексуальне) насилля з боку партнера, про що повідомили майже кожні три з десяти опитаних жінок (28 %). Ще одним важливим висновком стало те, що жінки, чії партнери воювали під час конфлікту на Сході України, частіше ставали жертвами насилля з боку партнера. Тільки 17 % опитаних жінок вважали себе поінформованими з цього питання, тоді як майже половина (48 %) відчувала, що вони мало знають або зовсім не знають, що їм робити (17 %)⁴.

Хто найчастіше є потерпілим від домашнього насильства? Домашнє насильство існує в усіх містах та соціальних групах. Це можуть бути як чоловіки, так і жінка з дітьми, представники різних вікових груп та походження. Але частіше це люди, які не можуть себе захистити, які залежать (будь-як) від інших членів сім'ї. На жаль, насильство стосовно жінок часто вважають приватною справою, і багато жінок не бажають повідомляти про нього, або ж піддаються на вмовляння своїх сімей чи громади. У дисертаційному дослідженні С. В. Омелянчика було проведено аналіз гендерного розподілення жертв від домашнього насильства. Так, більшість правопорушень, пов'язаних із насильством у сім'ї (ст. 173-2 КУпАП «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування»), вчиняється чоловіками (92 %), тільки 8 % – жінками. За віковою групою значну частину становлять особи у віці 30–39 (39 %) та 40–49 (28 %) років, або ж кожен третій, усього 7 % та 13 % у віці 16–24 та 25–29 років відповідно, 8 % у віці 50–59 років, 5 % у віці 60 років і старше. Половина (51 %) суб'єктів правопорушень не працює, кожний третій (36 %) зайнятий на робітничих професіях, серед яких 49 % –

¹ UN chief calls for domestic violence 'ceasefire' amid 'horrifying global surge'. URL: <https://news.un.org/en/story/2020/04/1061052> (дата звернення: 08.03.2021).

² COVID-19: Stopping the rise in domestic violence during lockdown. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200406IPR76610/covid-19-stopping-the-rise-in-domestic-violence-during-lockdown> (дата звернення: 08.03.2021).

³ More than 40 % of domestic violence victims are male, report reveals. URL: <https://www.theguardian.com/society/2010/sep/05/men-victims-domestic-violence> (дата звернення: 08.03.2021).

⁴ ОБСЄ представляє результати Дослідження з питань добробуту та безпеки жінок в Україні під час кампанії «16 днів активізму проти гендерно-зумовленого насильства» // ОБСЄ: офіц сайт. URL: <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/440375> (дата звернення: 08.03.2021).

у галузі промисловості, 24 % – на будівництві, 8 % на транспорті, 1 % в освіті, 18 % – у галузі обслуговування населення (переважно торгівлі та харчуванні). За рівнем освіти: більше половини (56 %) мають середню та нижче освіти, кожний третій (36 %) – середню спеціальну, 3 % – незакінчену вищу, 5 % – вищу¹. Детермінантами, які пов'язують з насильством з боку кривдника, є такі: низький рівень освіти, жорстоке поводження в дитинстві, насильство у відносинах між батьками, антисоціальний розлад особистості, вживання алкоголю, чоловіки, які мають численних партнерів або підозрювані своїми партнерами в невірності, терпимість до насильства і гендерній нерівності, колишній досвід насильства, розбіжності між членами подружжя і незадоволеність у подружньому житті, труднощі в спілкуванні між партнерами.

11 травня 2011 року у Стамбулі (Республіка Туреччина) була ухвалена Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, або Стамбульська конвенція² (англ. *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, Istanbul Convention*) – міжнародна угода щодо насильства проти жінок та домашнього насильства. Метою конвенції є запобігання насильству, захист постраждалих і «покінчення з безкарністю правопорушників». Що таке Стамбульська конвенція? Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами спрямовано на запобігання насильству, захист жертв і покінчити з безкарністю винних. Вона являє собою юридично обов'язковий документ, який створює всеосяжну правову основу й окреслює підхід до боротьби з насильством щодо жінок. У ній визначаються і кваліфікуються різні форми насильства стосовно жінок, зокрема психологічне насильство, переслідування, фізичне насильство та сексуальне насильство, включно із зґвалтуванням, що чітко охоплює участь у неузгоджених з особою актах сексуального характеру, примусові шлюби, операції на жіночих статевих органах, примусові аборти, примусову стерилізацію, сексуальні домагання та інші кримінальні правопорушення. Ця конвенція – перший міжнародний юридично обов'язковий акт, потенційно відкритий для будь-якої країни в світі, що забезпечує низку заходів із запобігання та протидії насильству над жінками та домашньому насильству. Вона визнає насильство стосовно жінок водночас і порушенням прав людини, і видом дискримінації. Вона також установлює чіткий зв'язок між досягненням рівноправності між жінками та чоловіками та викоріненням насильства над жінками та передбачає встановлення кримінальної відповідальності за конкретні кримінальні правопорушення, такі як переслідування, примусовий шлюб, ушкодження жіночих статевих органів, примусове передчасне припинення вагітності та

¹ Омелянчик С. В. Адміністративно-деліктологічна характеристика особи адміністративного правопорушника, що посягає на громадський порядок і громадську безпеку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2010.

² Проєкт Ради Європи «Запобігання та боротьба з насильством щодо жінок та домашнім насильством в Україні» (фінансується урядом Швеції). URL: <https://rm.coe.int/1680096e45> (дата звернення: 08.03.2021).

примусова стерилізація. Конвенція набула чинності 1 серпня 2014 і є відкритою для підписання і ратифікації всіма країнами, зокрема за межами регіону Ради Європи. Станом на 2021 рік 44 держави-учасниці ОБСЄ підписали Конвенцію і 24 країни її ратифікували. Україна, на жаль, *досі не ратифікувала цю конвенцію*. Президент України Володимир Зеленський пообіцяв винести на розгляд Верховної Ради законопроект щодо ратифікації Стамбульської конвенції. Також фракція «Слуга народу» на початку серпня внесла у Раду законопроект, у якому пропонує карати за домашнє насильство участю у суспільно корисних роботах, а отримані гроші спрямовувати постраждалим.

Боротьба з домашнім насильством потребує комплексного підходу до вирішення проблеми домашнього насильства. Зокрема, запобігання і реагування на насильство стосовно жінок і дівчаток охоплює зобов'язання сприяти змінам у ставленні та поведінці, які виправдовують насильство щодо жінок, навчати фахівців, які працюють з постраждалими, для запобігання насильству та його виявлення, а також розроблення корекційних програми для «кривдників»¹. До нього належать і підтримка ініціатив, спрямованих на підвищення доступу до послуг для осіб, які зазнали насильство, і забезпечення більш безпечних громадських місць для жінок і дівчаток, партнерська робота з урядами й установами системи ООН, організаціями громадянського суспільства та НУО в галузі запобігання та реагування на насильство, підвищення рівня обізнаності про причини і наслідки насильства стосовно жінок, роботи над зміною моделей ставлення та поведінки, які демонструють толерантне ставлення і сприяють укоріненню насильства і гендерної нерівності.

В Україні жертви та свідки домашнього насильства мають повідомляти про його вчинення у Національну поліцію. Іншим джерелом повідомлень про такі випадки є медичні заклади, а в разі вчинення насильства щодо дітей – педагогічні працівники й навчальні заклади. У разі насильства щодо неповнолітніх повідомлення потрапляє також у служби у справах дітей, які мають власні повноваження та протоколи із захисту неповнолітніх. У самій Національній поліції готують спеціальні підрозділи реагування на такі випадки, і подекуди вони вже роблять виїзди. Крім того, дієвими каналами, за якими жертви домашнього насильства можуть отримати конкретні поради та психологічну підтримку, залишаються телефони національних гарячих ліній.

Стаття 6 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» говорить, що суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, є такі: 1) спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 2) інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 3) загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб;

¹ Проект Ради Європи «Запобігання та боротьба з насильством щодо жінок та домашнім насильством в Україні» (фінансується урядом Швеції). URL: <https://rm.coe.int/1680096e45> (дата звернення: 08.03.2021).

4) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах.

Спеціально уповноваженими органами у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є такі: 1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 3) Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, серед іншого їх структурні підрозділи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; 4) сільські, селищні, міські, районні у містах (у разі їх створення) ради та їх виконавчі органи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

До інших органів та установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, належать такі: 1) служби у справах дітей; 2) уповноважені підрозділи органів Національної поліції України; 3) органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти; 4) органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я; 5) центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги; 6) суди; 7) прокуратура; 8) уповноважені органи з питань пробації.

До загальних служб підтримки постраждалих осіб належать заклади, які, серед іншого, надають допомогу постраждалим особам: 1) центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; 2) притулки для дітей; 3) центри соціально-психологічної реабілітації дітей; 4) соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка); 5) центри соціально-психологічної допомоги; 6) територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг); 7) інші заклади, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам¹.

Основні обов'язки із захисту постраждалих осіб покладено на Національну поліцію України. О. Литвинов та Є. Гладкова зауважують, що «суб'єкт протидії злочинності – це корпоративне утворення, організація галузевого масштабу. Таке визначення корпорації може бути застосовано до окремого суб'єкта в тому плані, що вони самі є об'єднанням первинних ділових організацій: департаментів, управлінь, служб і безлічі допоміжних підрозділів. Правоохоронні корпорації не лише розвивають унікальні напрямки протидії злочинності, а й виходять у цій діяльності далеко за межі своїх функцій, розвиваючи власну мережеву структуру із гнучкими лінійними зв'язками»². У статті 10 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» вказано основні повноваження уповноважених підрозділів органів Національної поліції України у сфері

¹ Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 08.03.2021).

² Литвинов О. М., Гладкова Є. О. Суб'єкти протидії злочинності як правоохоронні корпорації. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2019. № 1 (20). С. 90–98.

запобігання та протидії домашньому насильству. До них належать такі: виявлення фактів домашнього насильства, прийом і розгляд заяв та повідомлень про таке насильство, інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися та винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдників, узяття на профілактичний облік осіб, які вчинили такі правопорушення, здійснення контролю за кривдниками, анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством. Слід наголосити, що, виходячи із повноважень, передбачених у відомчих нормативно-правових актах Міністерства внутрішніх справ України, що визначають адміністративно-правовий статус підрозділів Національної поліції України, до уповноважених підрозділів Національної поліції України, які здійснюють запобігання та протидію домашньому насильству, можна віднести Департамент превентивної діяльності Національної поліції України, патрульну службу МВС України, підрозділи ювенальної превенції та службу дільничних офіцерів поліції¹.

Основним принципом боротьби з домашнім насильством є притягнення правопорушників до відповідальності, забезпечення правосуддя для постраждалих і припинення беззаконня. Держава зобов'язана забезпечувати відповідне покарання правопорушників, не допускати того, щоб релігія, культура, традиції чи інші суб'єктивні причини використовувалися для виправдання кримінально караного поведінки, а також забезпечувати невідкладне реагування з боку правоохоронних органів на звернення про допомогу, врегулювання ними кримінально каранних та небезпечних ситуацій і швидко розслідувати всі заяви про насильство щодо жінок та домашнього насильства. У вищезгаданій конвенції державам-членам настійно пропонується періодично проводити огляд, оцінювання і перегляд своїх законів, кодексів і процедур, зокрема свого кримінального законодавства, з тим, щоб забезпечити їх силу і ефективність у викоріненні насильства щодо жінок і ліквідувати положення, що передбачають або виправдовують насильство стосовно жінок; проводити огляд, оцінювання і перегляд свого кримінального та цивільного законодавства в межах своїх національних правових систем із метою заборони всіх актів насильства стосовно жінок і за наявності таких уживати з цією метою необхідних заходів; проводити огляд, оцінювання і перегляд кримінального законодавства, з тим щоб у межах своїх національних правових систем обмежити права осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності в зв'язку з вчиненням кримінальних правопорушень із застосуванням насильства або визнаних винними у вчиненні таких кримінальних правопорушень, на володіння і користування вогнепальною та іншою зброєю; в межах своїх національних правових

---

¹ Біленко Павло. Уповноважені органи Національної поліції України як суб'єкти запобігання та протидії домашньому насильству. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 10. С. 157–161.

систем заборонити або не допускати переслідування, залякування або застосування погроз стосовно жінок¹.

11 січня 2019 року набрав чинності Закон України про кримінальну відповідальність, який доповнив Кримінальний кодекс України статтею 126-1 «Домашнє насильство», тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо іншого члена подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи².

У Кодексі України про адміністративні правопорушення міститься окрема норма, що передбачає спеціальну відповідальність за вчинення насильства в сім'ї, невиконання захисного припису особою або непроходження корекційної програми. Такі діяння кваліфікуються за статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП). Адміністративній відповідальності підлягає особа, яка вчинила насильство в сім'ї, під яким розуміється умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого; не пройшла корекційну програму (за умови попереднього направлення на таку особу, яка вчинила насильство в сім'ї).

Під домашнім насильством треба розуміти не лише фізичний вплив і не лише між членами подружжя. Це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства³, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між членами колишнього чи чинного подружжя, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчиненням таких діянь. До таких дій можна віднести стусани, ляпаси, щипання штовхання, кусання, шмагання, незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для

¹ Сборник стандартов и норм Организации Объединенных Наций в области предупреждения преступности и уголовного правосудия // United Nations Office on Drugs and Crime Web Site. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/R_ebook.pdf (дата звернення: 08.03.2021).

² Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 08.03.2021).

³ Бандурка І. О. Кримінально-правова характеристика насильства в сім'ї. *Європейські перспективи*. 2013. № 8. С. 104–109.

життя стані, чи заподіяння смерті.

Психологічне насильство – форма домашнього насильства, що охоплює словесні образи, погрози, зокрема щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування та інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність спричинили у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

Економічне насильство – форма домашнього насильства, що охоплює умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

Крім цього, Стамбульська конвенція відносить сексуальне насильство до форми домашнього насильства, що охоплює будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, серед іншого вчинені стосовно дитини або в її присутності.

Стаття 126-1 КК України не містить у диспозиції ознак сексуального насильства. Ознаки кримінальних правопорушень проти статевої свободи та недоторканості містяться у розділі 4 Особливої частини Кримінального кодексу, а саме у статтях 152 «Зґвалтування», 153 «Сексуальне насильство», 154 «Примушування до вступу в статевий зв'язок», 155 «Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку» та 156 «Розбещення неповнолітніх». Ушкодження жіночих статевих органів кваліфікуватиметься за статтею 121 «Умисне тяжке тілесне ушкодження», а ранні шлюби – за ст. 151-2 КК України «Примушування до шлюбу». На жаль, не всі види сексуального насильства закріплено в кримінальному або адміністративному кодексах. Так, чіпляння до жінок, хапання за статеві органи, відверті компліменти або розмови сексуального характеру не вважаються у нас кримінальним або адміністративним правопорушенням.

Законодавство України, крім кримінальної та адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства та насильства в сім'ї, передбачає застосування спеціальних заходів з попередження насильства, що належать до запобіжних заходів та є формою реагування держави на прояви насильства з метою їх подальшої профілактики. Відтепер до правопорушника можуть бути застосовані такі спеціальні заходи, як «терміновий заборонний припис» який здійснюється поліцією та застосовується до правопорушника не більше, ніж на 10 днів. Ідеться про негайне припинення домашнього насильства. Припис полягає в обмеженні доступу правопорушника, що вчиняє домашнє насильство, до житлового приміщення, де проживає жертва. «Обмежувальний припис» застосовується судом на термін від 1 до 6 місяців після факту насильства, коли є докази,

зокрема неодноразове звернення до поліції, та складений адміністративний протокол.

Однак існують деякі проблеми щодо кваліфікації за статтею 126-1 КК України. Так, незрозуміло які види домашнього насильства слід кваліфікувати виключно за цією статтею, а які потребують додаткової кваліфікації за іншими статтями Особливої частини КК України. Також виникають певні труднощі під час розмежування ст. 126-1 КК України «Домашнє насильство» та ст. 173-2 КУпАП «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування». Слід погодитися з А. А. Вознюком, який указав, що «З криміналізацією домашнього насильства у закон про кримінальну відповідальність вводиться новий термін "психологічне насильство". До цього у КК України вживався термін "психічне насильство". Виникає логічне запитання, чи існує необхідність в існуванні двох різних термінів, які фактично означають одне й те ж»¹.

Існують у нашому законодавстві і певні прогалини щодо діянь, які не є кримінально караними, але які Стамбульська конвенція відносить до домашнього насильства та насильства щодо жінки. До них належать такі. *Кібербулінг*, він же – інтернет-цькування, в процесі якого жертва піддається нападкам великої кількості людей, у відкритий доступ потрапляє її особиста інформація, включно з адресою проживання, особистими фото і персональними даними. Для багатьох жінок Інтернет перетворився на небезпечну зону, де тисячі з них щодня стикаються із загрозами, підлістю і буквальними та образними нападами. Гендерний компонент цього домагання помітно в типі погроз і використовуваній мові, що містить погрози зґвалтуванням і графічне сексуальне насильство. *Переслідування (сталкінг)* – неодноразове погрожування комусь через фізичне переслідування, залучення до небажаного спілкування чи навмисне інформування когось про те, що за ним ведеться спостереження, щоб змусити боятися за свою безпеку. Це може бути заподіяння шкоди власності, дії проти сім'ї жертви, її друзів чи домашніх улюбленців або поширення інформації через Інтернет. *Сексуальне домагання (харасмент)* – будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, мета або наслідок якої – зашкодження гідності особи, зокрема шляхом створення загрозового, ворожого, принизливого або образливого середовища.

Стаття надійшла до редакції 08.03.2021

---

¹ Вознюк А. А. Кримінальна відповідальність за домашнє насильство: актуальні питання теорії та практики. *Форум права*. 2019. № 55 (2). С. 6–14.

Кирилл Александрович ЧЕРЕВКО,

кандидат юридических наук, доцент

(Харьковский национальный университет внутренних дел)

ДОМАШНЕЕ НАСИЛИЕ И НАСИЛИЕ В ОТНОШЕНИИ ЖЕНЩИН В РАЗРЕЗЕ УКРАИНСКОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

В последнее время все больше говорят о домашнем насилии. Количество случаев насилия в отношении женщин, особенно бытового насилия, продолжает увеличиваться. В первую очередь это связано с пандемией COVID-19, которая внесла коррективы в нашу повседневную жизнь.

Ключевые слова: *насилие, домашнее насилие, насилие в отношении женщин, харасмент, кибербулинг, детерминанты домашнего насилия.*

Kirill A. CHEREVKO,

PhD in Law, associate professor

(Kharkiv National University of Internal Affairs)

DOMESTIC VIOLENCE AND VIOLENCE AGAINST WOMEN WITHIN UKRAINIAN LEGISLATION

Recently people have been increasingly talking about domestic violence. The number of violence cases against women, especially domestic violence, continues to rise. This is primarily due to the COVID-19 pandemic, which has made adjustments to our daily life.

Key words: *violence, domestic violence, violence against women, harassment, cyberbullying, determinants of domestic violence.*